

Aktuální informace

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha 11. 1. 2007

1

Trendy vývoje zdravotnických dat v SR a ČR v letech 1994-2004

Trends in evolution of health data in the SR and the CR 1994-2004

Souhrn

Tato aktuální informace upozorňuje na novou publikaci, kterou vydal ÚZIS ČR a která srovnává vývoj zdravotnictví a zdravotního stavu obyvatel České a Slovenské republiky od doby rozdělení tehdejšího Československa. Ve čtyřech kapitolách se porovnává demografický vývoj, vybrané ukazatele zdravotního stavu, síť zdravotnických zařízení a pracovníci ve zdravotnictví. Tam, kde je to možné, dokumentuje u příslušného ukazatele postavení obou zemí v rámci 25ti zemí EU.

Summary

This Topical Information draws attention to a new publication prepared by IHIS CR, which compares the evolution of health service systems and of the health status of populations of the Czech and Slovak Republics after split-up of former Czechoslovakia. In four chapters it compares demographic evolution, selected indicators of health status, the networks of health facilities and manpower in health services. Where possible, the indicators also show the positions of the two republics in context of the 25 EU countries.

Při společné pracovní schůzce reprezentantů Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky a tehdy ještě Ústavu zdravotnických informací Slovenské republiky vznikla myšlenka na vydání společné publikace, která by ukázala, z pohledu statistických dat, k jakým společenským změnám obyvatel došlo během 10 let po rozdělení Československa na dva samostatné státy a jak se tyto změny odrazily v systému zdravotnictví a zejména na zdravotním stavu obyvatel.

Obě země vyšly na začátku devadesátých let ze stejného systému a z podobných podmínek. Také další vývoj byl obdobný, i když již ne zcela shodný, v posledních letech však Slovensko radikálněji přistoupilo k reformě zdravotnictví než Česká republika, což se však zatím nemohlo významněji projevit. V oblasti zdravotnické statistiky nám zůstalo mnoho společného, a to je základem dobré vzájemné srovnatelnosti dat a ukazatelů. Určitě proto bude pro mnohé čtenáře zajímavé zjistit, jak se které vybrané ukazatele v průběhu jedné dekády změnily, rozešly či naopak zůstaly stále stejné nebo se stejnými trendy.

Publikace ukazuje vývoj základních zdravotnických ukazatelů v letech 1994 až 2004 a její česko-anglická mutace byla vydaná v ÚZIS ČR v prosinci 2006 a je v tištěné podobě a v omezeném množství k dispozici v sekretariátě ÚZIS ČR a její elektronická verze je umístěna na webových stránkách www.uzis.cz.

V této Aktuální Informaci chceme upozornit na některé zajímavé údaje, prezentované ve výše zmíněné publikaci.

Byl zaznamenán výrazný pokles novorozenecké a kojenecké úmrtnosti, kde novorozenecká úmrtnost poklesla v obou republikách o polovinu, kojenecká úmrtnost klesla na Slovensku o 4,4 bodu (z 11,2 ‰ na 6,8 ‰), v České republice o 4,2 bodu (ze 7,9 ‰ na 3,7 ‰).

Syntetické ukazatele plodnosti ukazují na nedostatečnou úroveň plodnosti žen ve Slovenské i České republice. V průběhu celého sledovaného období hodnoty úhrnné plodnosti nedosáhly ani v jedné z populací hranici prosté reprodukce (2,1) a v rámci zemí Evropské unie se těmito hodnotami řadí na poslední dvě místa.

Hodnoty incidence a standardizované úmrtnosti na zhoubné novotvary jsou na Slovensku o něco vyšší, než je průměr EU, ale nižší než v ČR. Je to dáno tím, že Česká republika patří v těchto ukazatelích mezi nejhorší státy v Evropě.

Ze závažnějších infekčních chorob, jako je např. infekční žloutenka, se pohybuje incidence v ČR nepatrně pod a v SR nepatrně nad incidencí žloutenky v EU. Z ostatních mezinárodně sledovaných nemocí, jako jsou spalničky, zarděnky nebo příušnice, je jejich výskyt pod nebo na úrovni EU, nehledě na malárii, dáivý kašel či záškrť, kde jsou obě země výrazně pod hodnotami EU. Standardizovaná úmrtnost na infekční nemoci je v ČR nižší než v SR, ale v obou zemích je hodně pod průměrem EU.

Výskyt TBC je na Slovensku větším problémem než v České republice. V polovině 90. let byla incidence na Slovensku o 60 % vyšší než v ČR a v obou zemích došlo během sledovaných 10ti let k radikálnímu poklesu. Zvláště významný byl pro Slovensko rok 2003, kdy došlo k největšímu snížení incidence z 18,3 na 13,1 a rozdíl proti ČR se snížil na 20 %.

V roce 2003 byla ošetřovací doba v nemocnicích v ČR a SR zhruba o 1,5 dne delší oproti EU, četnost hospitalizace v SR se prakticky rovnala průměru EU, v ČR byla podstatně vyšší.

Relace počtu obyvatel na 1 lékaře primární péče jsou v SR ve všech případech (péče o dospělé, děti a dorost, péče o ženy a stomatologická péče) mírně vyšší, než v ČR, vyšší je i návštěvnost ambulantních lékařů. Jak v personálním zajištění, tak v návštěvnosti lékařů překračuje Česká i Slovenská republika výrazně relace EU.

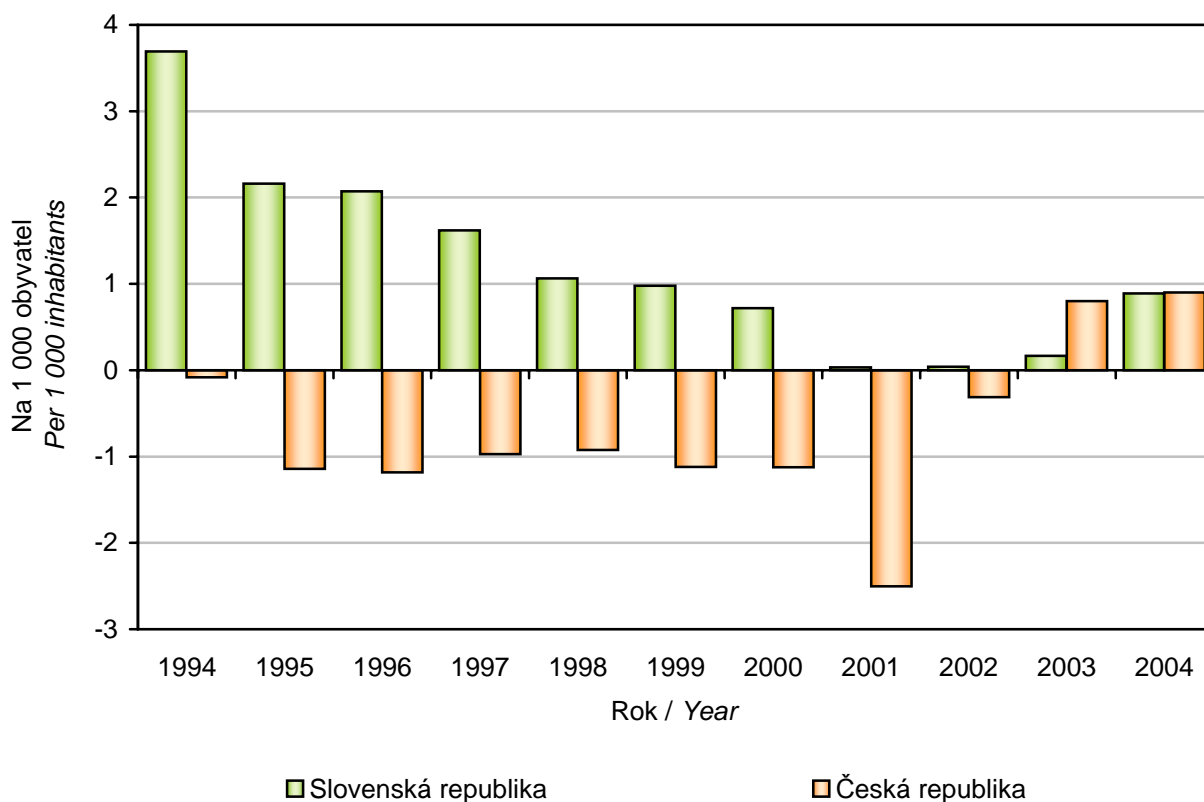
V roce 1991 připadalo v ČR na 10 000 obyvatel 81 lůžek akutní péče, v SR 76. Do konce roku 2004 klesla tato relace v ČR na 62, na Slovensku na 61 lůžek. EU vykazala koncem roku 2004 v průměru 52 akutních lůžek na 10 000 obyvatel.

Vybavenost lůžky v obou republikách výrazně převyšuje průměrné hodnoty EU, svou roli tu ovšem hraje i dosud nedostatečné rozšíření a využívání služeb domácí zdravotní péče.

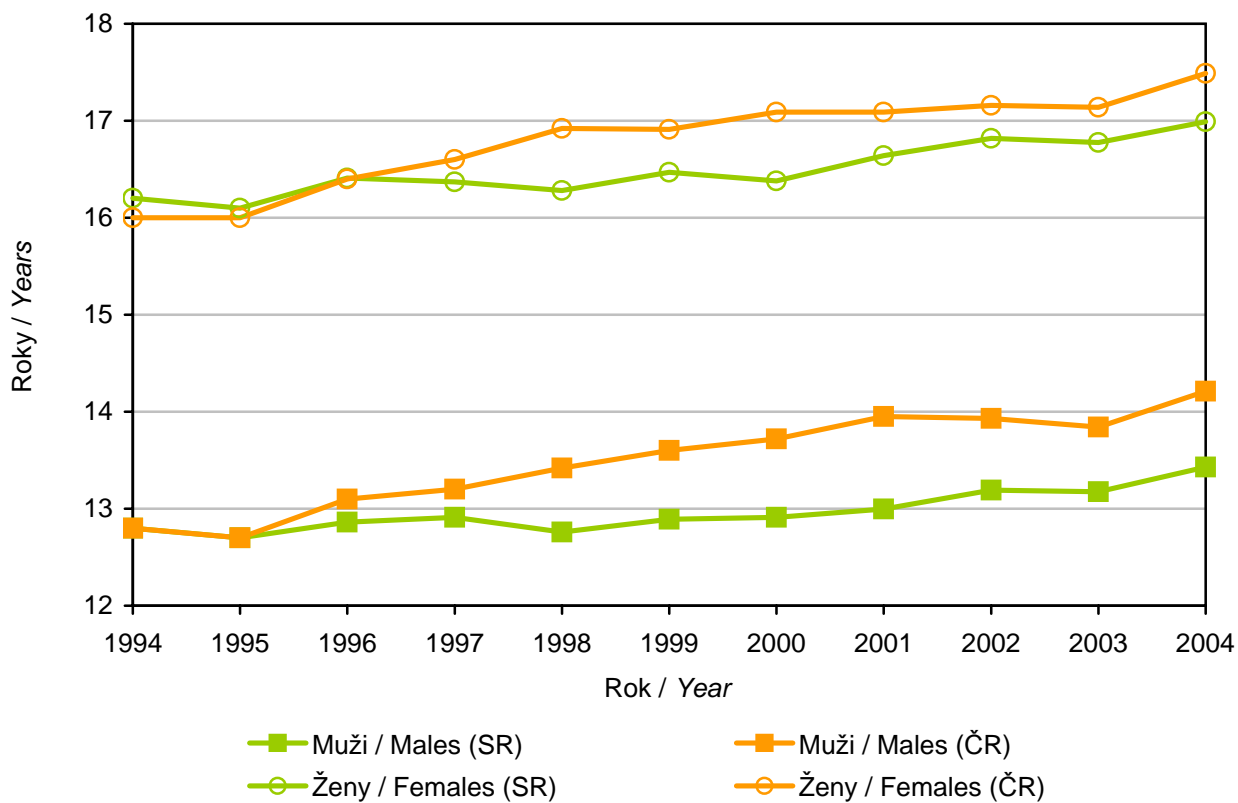
Vzhledem k tomu, že v České republice je vyšší podíl obyvatel v seniorském věku, dalo se předpokládat, že v ČR bude i vyšší nemocnost, což se i potvrdilo.

Vypracovala Mgr. Z. Kamberská

Celkový přírůstek (úbytek) obyvatel
Total increase (decrease) rate of inhabitants

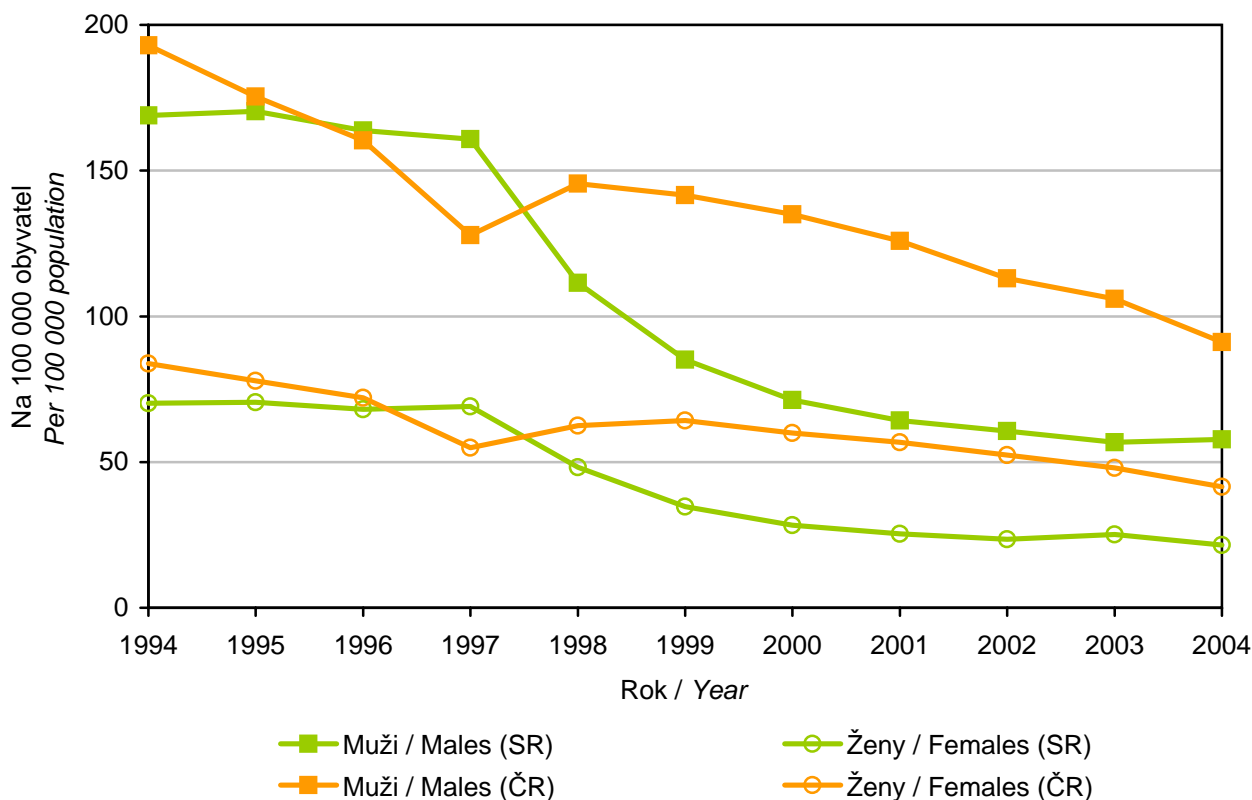
Střední délka života ve věku 65 let
Life expectancy at age 65 years

Kojenecká, novorozenecká a perinatální úmrtnost
Infant, neonatal and perinatal mortality rate

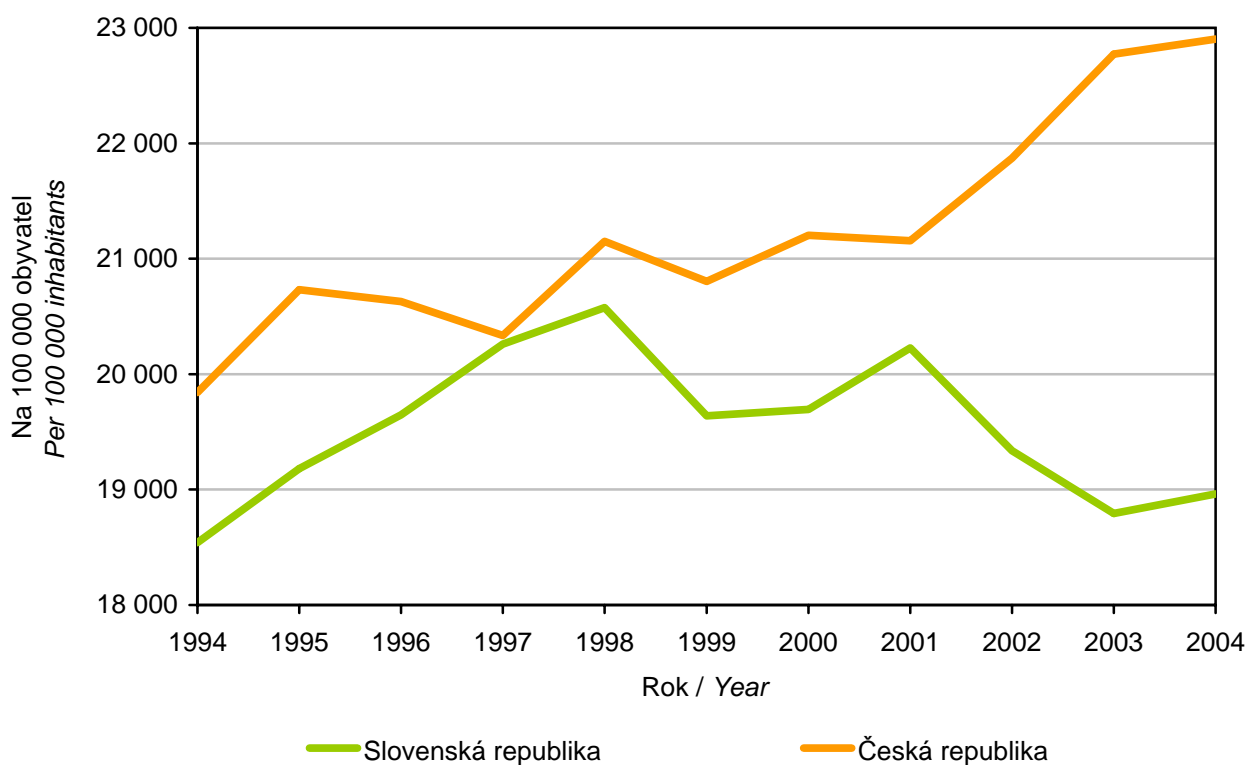
Rok Year	Slovenská republika			Česká republika		
	úmrtnost <i>mortality rate</i>			úmrtnost <i>mortality rate</i>		
	kojenecká <i>infant</i>	novorozenecká <i>neonatal</i>	perinatální <i>perinatal</i>	kojenecká <i>infant</i>	novorozenecká <i>neonatal</i>	perinatální <i>perinatal</i>
1994	11,2	7,4	9,3	8,0	4,7	6,4
1995	11,0	7,9	9,4	7,7	4,9	6,3
1996	10,2	6,9	8,6	6,1	3,8	6,0
1997	8,7	5,4	7,6	5,9	3,6	5,0
1998	8,8	5,4	8,5	5,2	3,2	5,2
1999	8,3	5,1	8,1	4,6	2,9	5,3
2000	8,6	5,4	7,5	4,1	2,5	4,5
2001	6,2	4,1	7,2	4,0	2,3	4,3
2002	7,6	4,7	7,1	4,2	2,7	4,5
2003	7,9	4,5	7,6	3,9	2,4	4,3
2004	6,8	3,9	6,7	3,7	2,3	4,0

Standardizovaná úmrtnost na infarkt myokardu (I21, I22)
– evropský standard
Standardised mortality from myocardial infarction (I21, I22)
– European standard

Počty hospitalizovaných v nemocnicích (na 100 000 obyvatel)

No. of patients in hospitals (per 100 000 inhabitants)

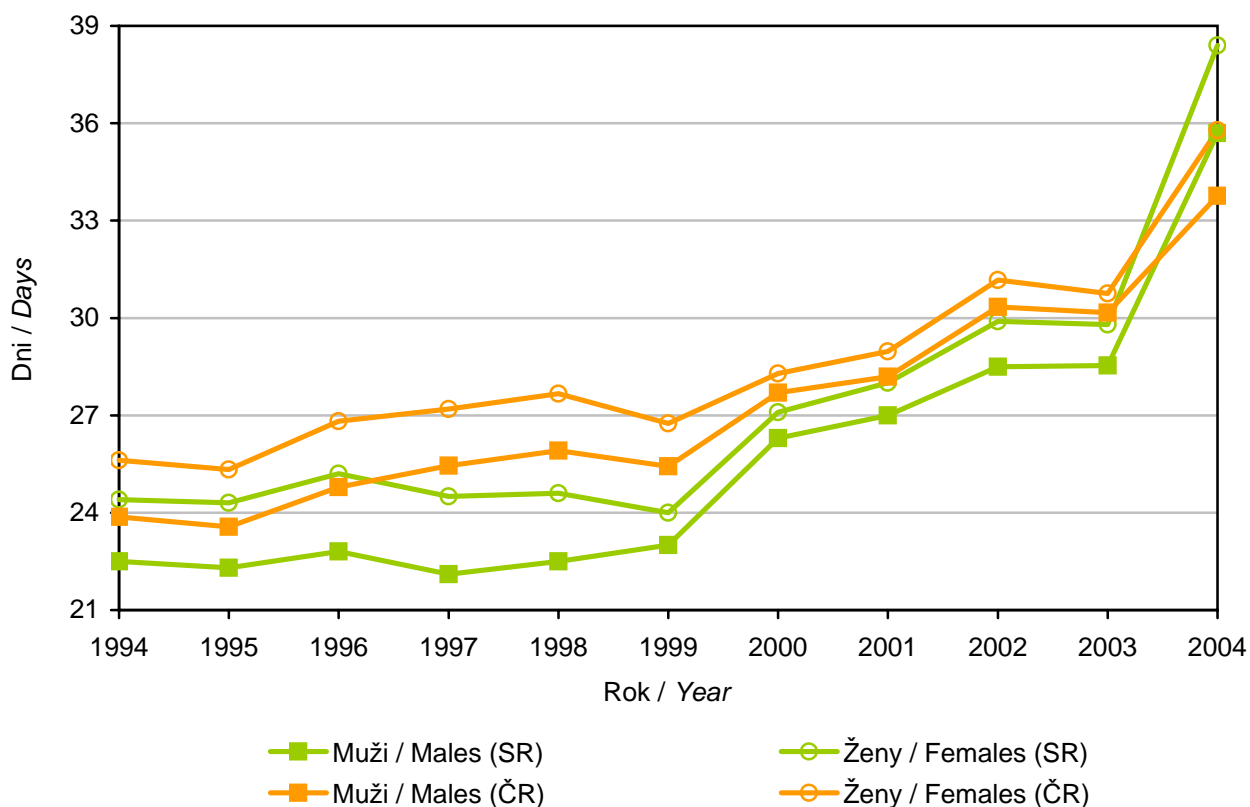

Průměrné trvání jednoho případu pracovní neschopnosti

(z nově hlášených případů pracovní neschopnosti)

Average length of one case of incapacity for work

(from newly reported cases of incapacity for work)

Lůžka v SR a ČR

Beds in SR and CR

Rok Year	Slovenská republika ¹⁾			Česká republika ²⁾		
	počet lůžek k 31.12. number of beds	na 1 000 obyvatel per 1 000 inhabitants	využití lůžek v % bed occupancy %	průměrný počet lůžek average number of beds	na 1 000 obyvatel per 1 000 inhabitants	využití lůžek v % bed occupancy %
Nemocnice ³⁾ / Hospitals ³⁾				Nemocnice / Hospitals		
1994	37 962	7,10	76,6	80 798	7,82	76,0
1995	38 139	7,11	78,9	77 654	7,52	75,7
1996	38 038	7,08	79,5	72 368	7,02	77,5
1997	36 801	6,84	78,4	73 398	7,12	75,5
1998	35 999	6,68	77,9	71 948	6,99	72,1
1999	35 709	6,62	69,5	70 129	6,82	71,2
2000	34 903	6,46	70,7	67 768	6,60	74,3
2001	33 974	6,32	70,6	66 945	6,51	74,6
2002	33 806	6,29	65,9	66 744	6,54	76,4
2003	32 722	6,08	64,2	66 843	6,55	78,0
2004	31 096	5,78	67,6	65 879	6,45	79,0
OLÚ / STI				OLÚ (bez lázni) / STI (without spas)		
1994	8 084	1,51	84,9	23 372	2,26	86,2
1995	5 471	1,02	87,5	22 809	2,21	86,5
1996	5 672	1,06	87,7	23 721	2,30	87,5
1997	5 717	1,06	87,0	22 691	2,20	87,6
1998	5 961	1,11	79,6	21 951	2,13	86,4
1999	5 758	1,07	66,3	22 361	2,17	85,9
2000	5 836	1,08	66,9	22 562	2,20	86,6
2001	5 639	1,05	66,7	23 027	2,24	87,1
2002	5 259	0,98	59,4	23 264	2,28	88,3
2003	5 062	0,94	55,6	23 097	2,26	89,3
2004	4 759	0,90	59,5	23 055	2,26	90,0

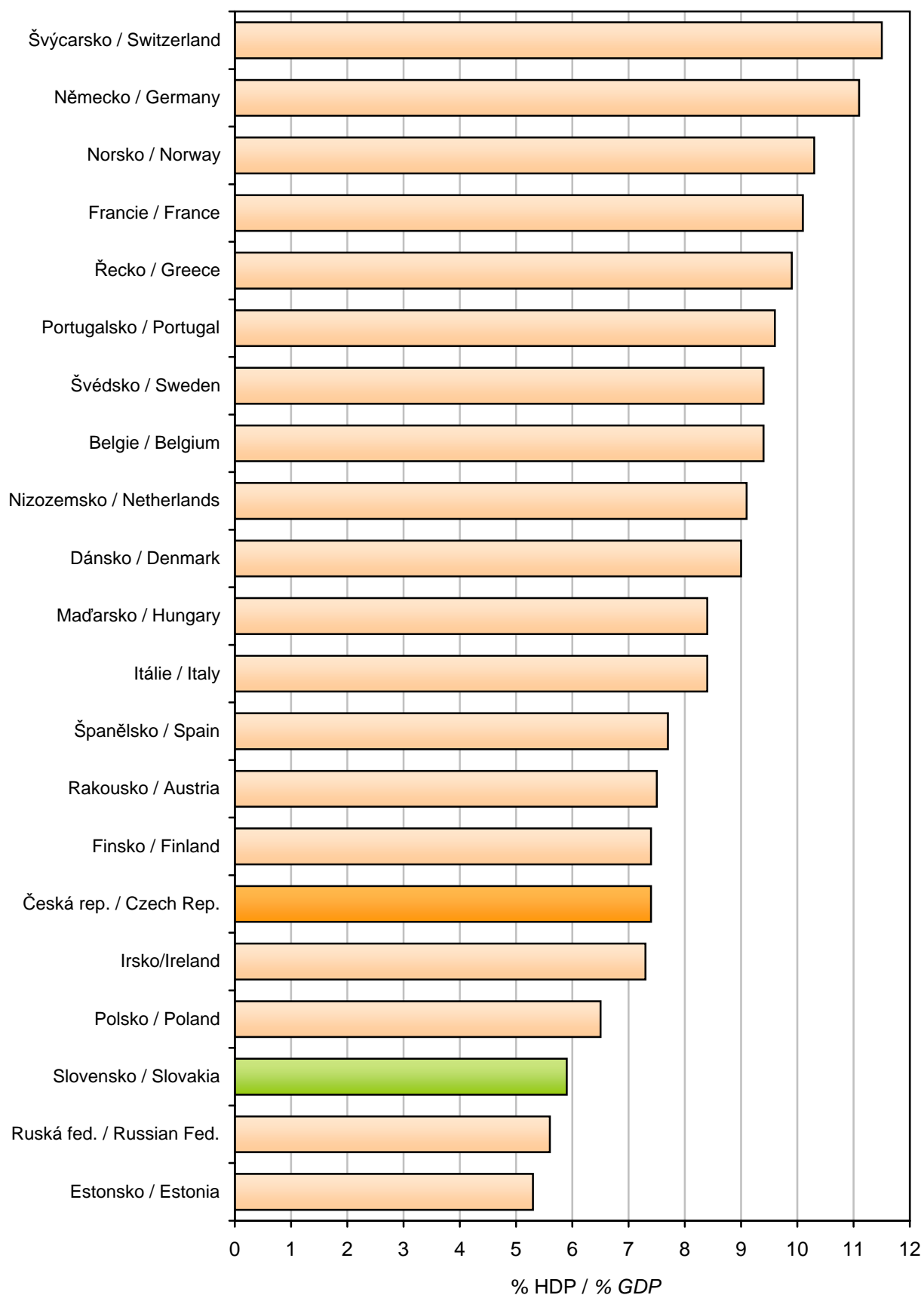
¹⁾ Všechny rezorty / All sectors

²⁾ Do r. 1996 jen rezort zdravotnictví, od r. 1997 všechny rezorty / Till 1996 only Sector of health, since 1997 all sectors

³⁾ Včetně porodnic, bez psychiatrických nemocnic / Inc. Maternity hospitals, without psychiatric hospitals

Výdaje na zdravotnictví jako % z HDP v roce 2003

Health expenditure as % of GDP in 2003

Zdroj dat / Source : WHO Health for All 2006